

DÜNYA JİNEKOLOJİK ONKOLOJİ GÜNÜ 20 EYLÜL 2026

Jinekolojik kanser nedir¹?

Jinekolojik kanserler kadınların üreme organlarında [vulva (dış üreme organı), serviks (rahim ağzı), uterus (rahim), endometriyum (rahim iç tabakası), over (yumurtalık), vajina (hazne), fallop tüpleri (yumurta kanalı)] meydana gelen kanserlerdir.

Jinekolojik kanserler ne sıklıkta görülür?

Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı 2024 verilerine göre serviks kanseri, kadınlarda en sık görülen 5. kanser türü olup, her iki cinsiyet birlikte değerlendirildiğinde toplumda en sık görülen 9. kanserdir. Kadınlarda 604.196 yeni vaka ile tüm kadın kanser vakalarının %6,0'ını oluşturmaktadır. Üç jinekolojik kanser (serviks, korpus uteri ve over) birlikte değerlendirildiğinde yıllık yaklaşık 1,37 milyon yeni vaka ve 584 bin ölüm ile önemli bir hastalık yükünü oluşturmaktadır². Uluslararası verilere göre bu sayının 2050 yılına kadar iki milyonun üzerine çıkması beklenmektedir (bu artış hızları endometrium kanseri için %38 ile vajina kanseri için %77 arasında değişmektedir)³.

Jinekolojik kanserler için risk faktörleri nelerdir?

Aile öyküsü, beslenme düzeni, yaş ve HPV enfeksiyonu jinekolojik kanserler için öne çıkan başlıca risk faktörleridir. Bu kanserler, davranışsal ve çevresel etkenlerin bir arada rol oynadığı çok faktörlü hastalıklardır⁴. Over kanserinde beslenme ve üreme öyküsü gibi davranışsal etkenlerin yanı sıra, asbest ve talk pudrası gibi çevresel maruz kalımlarla da olası bağlantılar bildirilmektedir. Serviks kanserinin başlıca nedeni ise yüksek riskli HPV tipleriyle gelişen kalıcı enfeksiyondur; bu risk, cinsel aktivite ve sigara kullanımıyla artmaktadır⁵. Endometrium kanseri, östrojene aşırı maruz kalım ve obezite gibi hormonal faktörlerin belirleyici olduğu risk faktörlerine sahiptir. Vulva ve vajina kanserleri de serviksle benzer şekilde HPV enfeksiyonu, sigara kullanımı ve cinsel aktivite gibi etkenlerle ilişkilidir^{6 7}.

Jinekolojik kanserlerin belirtileri nelerdir⁸?

Jinekolojik kanserlerin uyarıcı işaretlerini fark edebilmek için kendi bedeninizi tanımanız ve sizin için neyin normal olduğunu bilmeniz önemlidir. Belirtiler herkeste aynı değildir; ayrıca her jinekolojik kanserin kendine özgü belirtileri vardır. Yaygın olarak görülen bazı belirtiler aşağıda sıralanmıştır:

¹ [Internet] <https://www.cancer.northwestern.edu/types-of-cancer/gynecologic/index.html> Erişim:13.09.2026.

² [Internet] <https://gco.iarc.who.int/media/globocan/factsheets/populations/900-world-fact-sheet.pdf> Erişim:12.09.2026.

³ [Internet] https://www.worldtoday.org/media/2026/05/World-GO-Day_Press_Release_2026.pdf Erişim:14.09.2026.

⁴ [Internet] <https://www.hopkinsmedicine.org/health/conditions-and-diseases/gynecologic-cancers> Erişim:12.09.2026.

⁵ Funston G, O'Flynn H, Ryan NAJ, Hamilton W, Crosbie EJ. Recognizing gynecological cancer in primary care: risk factors, red flags, and referrals. Adv Ther. 2018;35:577–89.

⁶ Okuda T, Sekizawa A, Purwosunu Y, et al. Genetics of endometrial cancers. Obstetrics and gynecology international. 2010;2010:984013.

⁷ Maxwell GL, Schildkraut JM, Calingaert B, et al. Progestin and estrogen potency of combination oral contraceptives and endometrial cancer risk. Gynecol Oncol. 2006;103:535–40.

⁸ [Internet] <https://www.cdc.gov/gynecologic-cancer/symptoms/index.html> Erişim:14.09.2026

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2026/2027-83)

- ✓ Anormal vajinal kanama veya akıntı, vulva kanseri dışındaki tüm jinekolojik kanserlerde görülebilir.
- ✓ Çabuk doyma veya yemek yemede güçlük, şişkinlik ve karın ya da sırt ağrısı, over kanserinde yaygındır.
- ✓ Pelvik ağrı veya basınç hissi, over ve uterus kanserlerinde yaygındır.
- ✓ İdrar yapma ihtiyacında artış veya idrara sıkışık olma hissi ve/veya kabızlık, over ve vajina kanserlerinde yaygındır.
- ✓ Vulvada kaşıntı, yanma, ağrı veya hassasiyet ile vulva renginde değişim veya cildinde döküntü, yara ya da siğil gibi değişiklikler yalnızca vulva kanserinde görülebilir.

Jinekolojik kanserlerin erken tanısı için ne yapılabilir?

✓ HPV aşısı

Aşılama, HPV enfeksiyonunu ve rahim ağzı kanseri başta olmak üzere HPV ile ilişkili kanserleri önlemenin en etkili yoludur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), HPV aşısının cinsel aktivite başlamadan önce, 9-14 yaş arasındaki tüm kız çocuklarına yapılmasını önermektedir. DSÖ, Kasım 2020'de rahim ağzı kanserinin bir halk sağlığı sorunu olarak ortadan kaldırılmasına yönelik küresel bir strateji ilan etmiştir. Bu stratejinin 2030 hedefleri; kız çocuklarının %90'ının 15 yaşına kadar tam aşılanması, kadınların %70'inin 35 ve 45 yaşlarında yüksek performanslı bir testle (HPV-DNA) taranması ve kanser ya da kanser öncesi lezyon saptanan kadınların %90'ının tedavi edilmesidir⁹.

✓ Tarama testleri

Tarama, henüz belirti yokken hastalığı araştırmaktır ve hastalık erken evrede yakalandığında tedaviyi kolaylaştırır. Türkiye'de bu doğrultuda yürütülen Ulusal Kanser Tarama Programı kapsamında, 30-65 yaş arasındaki sağlıklı kadınlara beş yılda bir HPV-DNA testi uygulanmaktadır. Toplum tabanlı olarak yürütülen bu taramalar; Sağlıklı Hayat Merkezleri, Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezleri (KETEM) ile Aile Sağlığı Merkezlerinde ücretsiz biçimde sunulmaktadır. Kırsal kesimde yaşayan bireyler ve dezavantajlı gruplara erişimi kolaylaştırmak amacıyla mobil tarama hizmetleri de sağlanmaktadır. Bunların yanı sıra, kamu ve üniversite hastaneleri ile özel hastanelerde fırsatçı taramalar sürdürülmektedir¹⁰.

✓ Belirtileri tanımak için farkındalık kazanmak

Hastalıklarla ilgili bireylerin farkındalığı son derece önemlidir. Bu kapsamda bulgu ve belirtilerin bilinmesi sağlanmalıdır. Bu farkındalık bireylerin tarama programlarına katılımını da geliştirecektir. Ailede meme, over ya da diğer kanser öyküsü varsa hekimlerin kişilere özel ayrıntılı yönlendirmelerine göre hareket etmek gerekir¹¹.

⁹ [Internet] <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papilloma-virus-and-cancer> Erişim:14.09.2026.

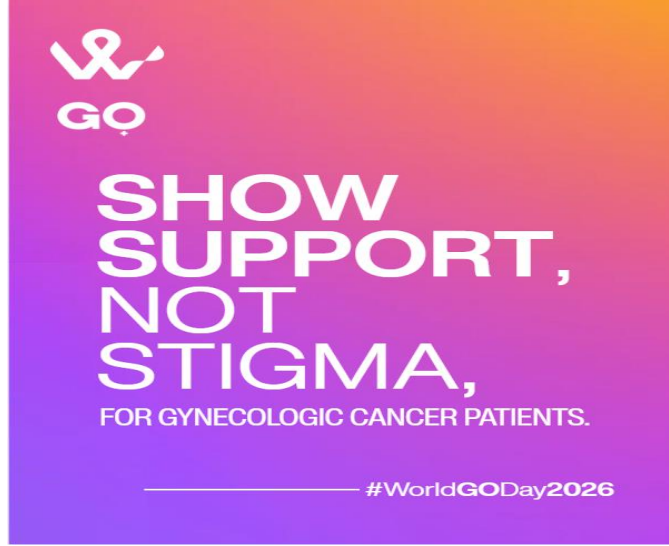
¹⁰ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler-kanser/serviks-rahim-agzi-kanseri-farkindalik-ayi.html> Erişim:14.09.2026

¹¹ [Internet] <https://www.cdc.gov/gynecologic-cancer/symptoms/index.html> Erişim:14.09.2026.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2026/2027-83)

Dünya Jinekolojik Onkoloji Günü nedir?

Jinekolojik kanserlere yönelik toplumsal farkındalığı güçlendirmek amacıyla, Avrupa Jinekolojik Onkoloji Derneği (ESGO) ile Avrupa Jinekolojik Kanser Savunuculuk Grupları Ağı (ENGAGE) öncülüğünde her yıl 20 Eylül, Dünya Jinekolojik Onkoloji Günü olarak anılmaktadır¹². Bu yıl sekizinci kez düzenlenecek olan Dünya Jinekolojik Onkoloji Günü'nün teması **'Destekleyin, Damgalamayın'** olarak belirlenmiştir¹³. Temanın gereği için herkesin adım atması son derece önemli ve gereklidir.

Şekil 1: 2026 Dünya Jinekolojik Onkoloji Günü Tema Görseli¹⁴

¹² [Internet] <https://www.worldgoday.org/our-story/> Erişim:14.09.2026.

¹³ [Internet] <https://www.worldgoday.org/support-not-stigma/> Erişim:14.09.2026.

¹⁴ [Internet] <https://worldgoday2026.my.canva.site/> Erişim:18.09.2026.

Bu doküman, Dr. Narin Bengisu Herdem tarafından, Prof. Dr. Dilek Aslan danışmanlığında 15.09.2026 tarihinde hazırlanmıştır.

Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik,vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:

Herdem N. B., Aslan D. Dünya Jinekolojik Onkoloji Günü Bilgilendirme Notu-HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2026/2027-83-[Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/> Erişim: 18.09.2026